

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Elogia Societatis Iesv Sive Propugnaculum: Pontificum,
Conciliorum, Cardinalium, Antistitum, nec non
Imperatorum, Regum, Principum & aliorum Virtute,
Religione, omniq[ue] Literatura illustrium (etiam ...**

Gomez, Cristobal

Antverpiæ, 1681

Hispaniæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38486

CLASSIS II.

A REGIBVS

HISPANIARVM.

1. **A** PHILIPPO II. Cui tot Regna per tot annos prudentissimè gubernata dedere nomen Sapientis: & licet initio difficiliter tardiusque SOCIETATEM in Belgium admiserit, in hoc quoque fuit prudens. Etenim neque illam tunc satis cognitam habebat ipse, & nescio qua sinistra opinione à maleuolis ingenerata, mouebatur, & quod caput erat, deterrebatur magnorum virorum consilijs, dissuadentium in tanta veterum Ordinum Religiosorum copiâ admissionem noui. At vbi Petrus Ribadeneira præter B. Ignatiij litteras, etiam à Ferdinando Romanorum Rege commendatitias representauit quibus ille præstantissimus Imperator testabatur, Sociorū sese operam ad extirpandas hæreses in primis vtilem in sua Germania expertum, haud dubiè talem & in Belgio futuram: continuo Philippus Rex in vitam, ac munia nostra diligenter inspexit, laudatissimaque omnia comperiens, cum in Patres accepit animum, quem, nobis tacentibus, tot Collegiorum fundamenta loquuntur. Ita in Imag. 1. sec. Soc. lib. 6. cap. 5. fol. 887. & postea fol. 896. additur: Quo non obsequij debito sibi SOCIETATEM obstrinxit Philippus II. Rex sapientissimus, qui delectatus eo fructu, quem è SOCIETATE passim per Belgium decerpi videbat, anno præteriti seculi octogesimo quarto non tantum insigni eam encomio exornauit, sed publico etiam diplomate potestatem fecit toto Belgio Domos, & Collegia fundandi.

Societas à Philippo II in Belgium admissa.

Quam ad extirpandas Hæreses imprimis vtilem testabatur.

Multiplici Collegiorū fundatione.

* AB EODEM, SOCIETATEM Occidentali Orbi per litteras enixè ab eius Generali Borziâ sic efflagitante. Ob bonam (inquit) relationem, quam habemus de SOCIETATIS personis, ingen-

Et literis ab Eodem expetita ad Indicâ expeditionem.

ingentisque fructus, quem fecerunt, & faciunt in his Regnis, optavi illorum aliquos in nostras Indias maris Oceani mitti, ordinetur: & quia in illis quotidie magis crescit similitudinem personarum necessitas, & in maximum diuini Numinis obsequium cederet dictos Patres in partes illas pergere ob sanctitatem, ac bonitatem, quâ pollent; & quia gens aptissima est illorum Naturalium conuersioni; & ob deuotionem quam habeo erga prædictam SOCIETATEM, in votis mihi est, vt illorum aliqui in plagas illas se conferant. Quamobrem Ego Te hortor, ac rogo, ad Indias nostras prædictas ire iubeas 24. Religiosos, vbi à Senatu nostro fuerint designati. In quo vltra obsequium diuino Numini faciendum, magnam ego capiam voluptatem, omniaque ad iter necessaria prouidebo, ac demum Terra illa ad quam perrexerint, ingens gaudium, ac beneficium sua præsentia accipiet, &c. *Hæc Rex Catholicus, in vita B. Fran. Borgiæ per P. Euseb. lib. 3. cap. 8. fol. mihi 211.*

Ob Sociorum bonitatem, & sanctitatem.

Et ad Peruanam.

* AB EODEM, *In Peruuium missionem Sociorum exposcente ab Eodem Generali Borgia alteris literis in hunc modum: Ob necessitatem (ait) quam Prouinciæ Peruanæ patiebantur, Religiosorum qui ad conuersionem & Institutionem suorum Naturalium attenderent, & ad deuotionem, quam erga SOCIETATEM habebat, petebat, hortabaturque vt in Peruuium viginti pergerent ex illa Religiosi, & in conuersionem, ac eruditionem Indorum incumberent, fundareque domos, ac Collegia inciperent: ad iter necessaria se daturum promittebat, &c. Ibid. lib. 3. cap. 9. fol. 213. col. 2. Et in Par. 3. Hist. Soc. lib. 3. num. 268. quam abunde Philippus Rex prouiderit, sic refertur. Ad viâ impensas, & vestimenta, simulque ad Bibliothecam, ac suppellectilem sacram, suppeditauit: negotio dato Peruujs Magistratibus, vt in Vrbe Regum (quæ eadem Lima dicitur, & est Peruuie Princeps) ad ædificium quoque situm attribuerent: quibusque beneficijs ex regia liberalitate ceteræ Religiosorum Familiæ fruerentur: eorum omnium nouus hic Ordo particeps fieret.*

* AB

* AB EODEM : Qui Regno Mexicano eandem SOCIETATEM desideravit, & petijt: quo Regio iussu quatuordecim ex ea profecti sunt. Ita refertur in *vit. B. Borgia ex Euseb. citat. lib. 3. cap. 11. fol. 219.*

Et ad Mexicanam.

* AB EODEM, Qui etiam mirabatur vehementer inter tot irritamenta nequitiae posse Homines (SOCIETATIS) ætate non graues, tot instructos à natura gratijs ab omnibus tam impensè susceptos, tanta non vitæ solùm, sed ipsius etiam famæ integritate versari. Ita in *Imag. cit. Soc. lib. 5. cap. 10. fol. 668.* Neque voce tantùm Rex tantus commendabat SOCIETATEM, sed litteris, quibus Parma Ducem Alexandrum monuerat, vt SOCIETATIS præsidio munire satageret præcipuas qualque Belgij Ciuitates. Sic *Ibid. lib. 6. fol. 755.* Quid plura? laborabat iam dudum Groninga res Catholica, & Regis, inualefcente Fœderatorum Ordinum potentia: sola restabat Vrbs Prouinciæ caput Groninga, & constabat in fide erga Regem, siue bonorum virtute Magistratum, siue quia valido præsidio tenebatur. Ciuum tamen aliqui nouas de fide opiniones auide hauriebant, quas furtim & malis artibus ingressi nouatores Heretici ex occulto disseminabant. Philippus tunc noster periculi admonitus, SOCIETATEM gliscenti malo ire obuiam voluit; professus Eam sibi maximè idoneam videri ad retinendos in obedientia Ciues, præ ipsis armis, & omni milite præsidario. Quod grauissimum Prudentissimi Regis de SOCIETATE iudicium ingentes nobis stimulos addidit, vt tantæ opinioni exspectationique respondere conaremur. Ita *Ibid. lib. 6. fol. 756.* Item primis Collegij Bruxellensis annis ex Belgio in Hispaniam ad Regem aduersus nos scripta est accusatio: diuitiæ nostræ immodicæ iactabantur, & præter eas insatiabilis cupiditas habendi. Grauius pro merito Rex tulit adeo falsos accusatores, multum se Belgis Patribus debere professus, eorum paupertatem modis omnibus leuandam suscepit, quin imò suggestam à Senatu rationem pro SOCIETATE non probauit solùm, sed sua ipse manu notauit præterea quadam inuandis opportuna Collegijs. Hæc *Ibid. fol. 849.*

Mira Societatum puritas.

Societas est Præsidium Belgicarum Ciuitatum.

Præ ipsis armis ac militibus maximè idoneum.

Defensa à Rege contra accusatores.

Electa ad
morum re-
formatio-
nem.

AB EODEM: Qui (una cum Apostolico Nuncio) Religiosorum quorundam, & Cleri emendationem toto Regno moliebatur: in eamque rem SOCIETATIS operam destinabat: atque ad res tacite cognoscendas Gundi(aluum Menendez Matritensis Collegij Rectorem, licet multum reluctantem, coegerit pergere. Tanta tanto Principi de SOCIETATE opinio, & existimatio. Ita Par. 4. Histor. Societ. lib. 3. num. 159.

Postulata
ad Gorga-
das à Phi-
lipa III.

2. A PHILIPPO III. Qui ad Insulas Gorgadas (earum precipua à Capite Viridi nomen usurpat) Generali Societatis Claudio pergratum sibi significavit, Si aliquos è Nostris ad curandum Spiritualem Lusitanorum, & incolarum questum transmitteret. Ita in Annal. Soc. ann. 1604. fol. 108. Et in Synopsi Soc. lib. 5. cap. 30. fol. 281. additur, eò Claudium Generalem misisse Balthasarem Barreiram Angolana commoratione, & prodigijs nobilem, ternosque Socios in comatas Cacodæmonis aduersos.

Et ad Si-
nas.

AB EODEM: Dum Sinas peteret Nicolaus Trigautius cum alijs triginta Socijs, Sinensem ad Regem ditati muneribus verè Regijs à Paulo V. Pontifice, Alberta, & Isabella Principibus Belgicis, Galliarum Regina, Babaro ac Hetruria Ducibus, ab Hispano autem Rege nostro Catholico, ac vere in Societatem liberali, autographæ litteræ pro fundandis per illud Regnum Domicilijs quindecim, & victu Sociorum ter centum. Ita in Synopsi citata lib. 6. cap. 3. fol. 300. O summa summi Regis erga Societatem liberalitas, & existimatio!

Insignis
Regis libe-
ralitas er-
ga Societa-
tem.

Et in fun-
datione
Collegij
Salmanti-
ci.

AB EODEM: Cuius benignitas pro fundando Salmantino Collegio partem adstruxit è Margaritæ conjugis voto. Hæc testamento dudum octoginta aureorum millia legarat dicto Collegio. Puerperij tempus, & mortis periculum interuenit: per codicillares tabulas tantumdem addiderat: sed erant ea sine robore, quando infra puræ, & sine sigillo testantis. Suppleuit amantissimus, & conjugis, & Societatis Rex: & summam utramque, demum addidit. Ipse, & Regina Salmanticensis Collegij Fundatores dicti. Ita Ibid. lib. 5. cap. 32. fol. 292.

* AB EODEM; *Quibusdam Societatis Patribus Margaritæ uxoris eximium erga nos amorem his verbis commendante: Videte quantum vos amat Regina, quæ ut vos maioribus cumulet beneficijs, mercenaria fit apud Indos. Ita in Appendice Memorial. Prouinc. Mexicana ad Philip. IV. super solut. Decimar. fol. 253. §. 7.*

Singularis Margaritæ Regine amor in Societatem.

3. A MARGARITA EADEM *Austriaca tanti Regis digna coniuge, Societatis magna Matre, & omnium virtutum admirabili Regina. Hæc Aris Saldaniæ Proregi in Indiam iam iam profecturo, vltimum illud impensè commendauit, Singulare in Societatem studium, & amorem. Ita in Annal. Soc. ann. 1600. fol. 127. Et quoties expeditio in Indiam pararetur, Societatis homines ceteris Proregibus commendabat tanquam suos. Sic in Annal. eiusdem Soc. ann. 1610. fol. 4. Et in Testamento suo sequenti clausula suam erga Societatem amorem testatum reliquit: Auos suos (inquit) inclytos Cæsares Societatem IESV in Germaniam vocasse, & per eam Deo auxiliante fidem Catholicam inter Hæreticorum mille pessimas artes conseruatam. Ita apud Paul. Leonard. Apolog. pro scient. Media. Par. 2. num. 82. Grandis sane Margaritæ erga Societatem amor, & vere supra mortem fortis, qui nec ipsa morte extinguitur est.*

Quam impensè commendabat.

Ut conseruatricem in Germania Catholica Religionis.

4. * A PHILIPPO IV. Rege verè Catholico Magnique cognomento verè insignito: qui vnus inuentus est vera Patris effigies, Matris aureæ Margaritæ partus aureus, Aui perennitas, Caroli Cæsaris noua vita. Is adeo in Societatem liberalis, ut cum eam ingentis gazæ heredem institutam contra Regni Lusitani legem videret, in tali lege dispensauit, in Societatis fauorem, Ob fructum (sic Princeps aiebat piensissimus) ab illa, Xauerioque suo in Indis Orientalibus factum. Sic Tom. 1. viror. Illust. Soc. in vita P. Marcel. cap. 10. fol. mibi 253.

Philippi IV erga illam eximius fauor.

Qui pro Eæ in lege dispensat.

AB EODEM: *Qui Matriti nouissime in Imperiali nostro Collegio Academiam Societati erexit, futuram posteris documentum, & voluntatis regis erga nos, & munificentie, vel in tanta potentia admiranda. Nec sane magnificentius aliquid neque præclarius nobis ac-*

Academia Imperiale Matriti erigit.

cidere potuit, quàm in liceo illo augustissimo disciplina tutorem, ac Mecenatem habere eum, qui imperij magnitudinem solis ortu atque occasu metitur. Ita in Imag. 1. sec. Soc. lib. 3. cap. 3. fol. 338. & fol. 440.

Defendit
in Missione
Castrensi.

AB EODEM: Qui cum à Marchione Spinola supremo militie Imperatore literas accepisset pro seruanda Missione Castrensi ab ali- quibus oppugnata, ex ijsque didicisset quanto suæ Maiestatis hono- re, quanta Ducum, militumque gratia, & animorum utilitate adhuc in Castris versata esset Societas, quantis se confecisset labori- bus, ac periculis sola salutis alienæ causâ: hæc, inquam, postquam Rex Catholicus indubitata Marchionis testificatione comperta ha- buit, indulto importunis monitoribus silentio, perpetuam Missionem esse voluit, deditque castrorum censoribus præfectisque ararij sui man- data, Ne quid in posterum aduersus Patres, quorum operam probatissimam haberet, querelarum admitterent; sed prom- ptiores etiam ex hinc essent, in annumeranda eleemosyna sustentandis illis, quos nihilo sane minus, quàm milites in bello vtilis, ac necessarios censeret, quorumque laboribus, & meritis certius, quàm militum armis, veniret spectanda victoria. Sic Ibid. lib. 6. fol. 810.

Et ante-
ponit mili-
tam armis.

Commen-
dat Proregi
Peruano.

* AB EODEM: Qui ad Proregis Peruani Principis Schila- chensis literas, literis sic respondit. Scribis (inquit) propter bona facta, & res bene gestas Religiosorum Societatis IESV operæ pretium esse, vt Indorum curiones instituantur, expediret equidem huiusmodi Prouincias illis delegari plurimas. Quia verò in meo Indiarum Concilio rebus Indicis satis consulti- tur, quod tibi respondeam nihil occurrit aliud, quàm quod velim te semper magnopere gratum erga huiusmodi Ordinis capita, beneuolum, facilemque te præbeas, vt par est, & eo- rum honestissima spectatæ vitæ ratio, tanto animorum bono postulat. Hæc Tom. Schedul. pag. 113. apud Polit. Indian. Doct. Solorzan. lib. 4. cap. 16. fol. mihi 643.

* AB EODEM, In Scheda data Matrini 15. Iun. ann. 1654. quâ Regij Patronatus forma à Religiosis quibusuis Ordinibus seruan- da

da proponitur, in qua dum de Societate agitur, subdit in hæc verba. Meæ voluntatis est, & imperij, vt in possessione, ac administratione pagorum Indicæ plebis, quos Reductiones vocare assolent, perseverent, cum indubium sit ex tanto Ordine id in opere sperandum, quod ad animarum præsidium & Catholicæ fidei incrementum sancto adeò Instituto suo Magisterio, ac doctrina respondeat. Hæc Rex verè Catholicus.

AB EODEM: Qui tanti in vno Xauerio Societatem facit, vt aliquando dicere auditus sit, non sine audientium admiratione, Eius Coronam plura Regna vni Xauerio, quàm suis armis debere. Excessus iste amoris est in tam Catholico Rege erga Xauerium, & Societatem ex tanto filio mirificè commendatam. Sic refertur hoc tam celebre dictum, Societati adeo perhonorificum apud Iac. D. Mathiam de Peralta Calderon in Epitome Indiar. Apostoli Xauerij, epist. Dedicat. ad Marchionissam de Cadareita fol. mibi 2.

4. * A MARIANÀ Austriacâ Magni Philippi coniuge meritissima, Hispaniarum Regina, ac Gubernatrice, postulante (per Regium suum Decretum ad Rectorem Vniuersitatis Complutensis expeditum) duas ibi Cathedras assignandas Societati, alteram Theologie Primariam, vespertinam alteram. Ob venerationem (inquit magna Regina) quam Rex Dominus meus, gloriosique sui Progenitores in hisce Hispaniæ Regnis, meique in Germania Societatem semper habuere: quorum vestigijs æquali ego deuotione insisto: & insuper ob id quod hæc Corona Societatis doctrinæ debet: ob fructumque, quem suo Magisterio in toto Christiano orbe produxit: & ob æstimationem, quam vbi illa stabilita est, attentione sua, virtute, prudentia, modestia, eruditione, & generali satisfactione, qua eius Religiosi procedunt, sibi promeruit: attendens insuper ad maiorem Dei gloriam, fidei exaltationem, ac propagationem, ad utilitatemque boni communis, hunc scopum propter applicationem, ac solida fundamenta, quibus Societas Theologiam discutit, maximè conducere, & ad ipsius vniuersitatis conuenientiam propriam: auctis quippe Cathedris, crescet Scholasti-

Ac conseruari iubet in Indorum Administratione.

Ad animarum præsidium & Catholicæ fidei incrementum.

Vni Societati in Xauerio plura Regna debet Hispania, quam suis armis.

Mariana Hispania Regina duas Theologie Cathedras in Vniuersitate Complutensi Societati decernit.

Quam verbis ingentibus commendat.

lasticorum numerus, & opinio, & studiorum æmulatio illam faciet celebriorem. Propter hæc, & alia motiua singularis mei affectus volui hoc meum magnum desiderium vobis proponere, certa de vestris attentionibus mihi complacendi, non irritum euasurum. Nec solum prompti eritis in admittenda hac fundatione, quam tam anxie expeto, verum media quæretis opportuniore ad faciliorem eius executionem: securosque tam in vno, quàm in altero vos esse velim, gratius seruitium, & præcipuæ æstimationis mihi facturos. Dat. Martii 25. Iul. 1667. *Hactenus inter alia Decretum. Et tantis Reginae votis annuit Vniuersitas.*

Et duas alias in Salmanticensi procurat.

Iterum Societatem commendat & Confessarium Euerardum laudat.

* AB EADEM : *Altero Decreto non minus perhonorifico ab Vniuersitate Salmanticensi duas alias similes Cathedras eidem Societati, procurante : Ob maius incrementum (Reginae verba sunt) auctoritatem, ac famam ipsius Vniuersitatis : & rursus ob maiorem æstimationem, & ornatum Religionis Societatis, quæ tam dignè recepta benè est, ac celebris in toto Orbe, ob literarum excellentiam, virtutem, prudentiam, modestiam, obedientiam, eruditionem, religiosumque procedendi modum : & quæ tot titulis, ac meritis, meum amorem, ac Venerationem promerita est, ad exemplum illius, quam de ea gloriosi mei Progenitores habuere : & speciatim quia in harum Cathedrarum fundatione gratificare cupio Ioannem Euerardum Nithardum meum Confessarium, in mei, & filij Regis, & totius Regni seruitio anhelantem, &c. Martii 10. Ianuar. 1668. Ita inter alia Regina Gubernatrix in dicto Decreto ad Rectorem dictæ Vniuersitatis Salmantinae : quæ Reginae votis acquieuit libentissimè in maximam Societatis commendationem.*